

Coses per fer

Una arqueologia de la imatge

La Virreina exposa 'Barcelona. La metròpoli en l'era de la fotografia, 1860-2004'. Per **Maria Junyent**

La història de la fotografia és també una història de poder sobre l'opinió pública que depèn de qui té una càmera entre les mans i de quina imatge vol mostrar al món. No és la mateixa la imatge de la Barcelona del Fòrum de les Cultures de l'any 2004 que van voler mostrar al món les institucions pertinents que la que van retratar Iván Bercedo i Jorge Mestre a un monogràfic publicat per la revista *Quaderns*, del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya.

Barcelona. La metròpoli en l'era de la fotografia, comissariada per Jorge Ribalta, recorre l'evolució urbanística de

“

La història de la fotografia és també una història de poder

la ciutat des de l'enderrocament de les muralles i l'inici del Pla Cerdà, coincidint amb l'aterratge de la fotografia a Barcelona de mans de reporters estrangers, i continua aproximadament fins a l'any 2004, amb el Fòrum com a últim esdeveniment urbanístic de gran escala que ha viscut la ciutat. Ho fa a través de prop d'un miler de documents –sobretot fotografies, però també postals, revistes, fullets...–, la majoria de prestadors barcelonins però també de la resta de l'Estat,

París i Nova York, d'institucions públiques i també de col·leccionistes privats. Aquest segle i mig d'història documentada es reparteix en 18 sales i fa escala en sis moments històrics.

El primer moment pròpiament dit recull el període que s'estén entre l'aprovació del Pla Cerdà i l'Exposició Universal del 1888, també dels primers repertoris fotogràfics dels monuments i llocs emblemàtics de la ciutat. El segon, fins a l'any 1929, correspon al sorgiment de la premsa gràfica, amb el canvi de segle, i recull l'obertura de la via Laietana, l'eclosió del modernisme i la construcció fotogràfica de la gran Barcelona, enderrocada durant els anys 30 per la Guerra Civil, el tercer període que segmenta l'exposició. El quart període, fins als anys 70, aborda la nova avantguarda fotogràfica dels cinquanta fins al nou periodisme de la Transició en contraposició amb la ciutat grisa del franquisme. El cinquè continua fins als Jocs Olímpics del 92 i descriu l'origen del nou estil documental topogràfic de finals dels 70 i els 80, que coincideix alhora amb la recuperació de la ciutat, l'auge del moviment veïnal i la recuperació de les institucions democràtiques, i acaba amb les noves lluites socials que van dels Jocs fins al Fòrum.

Barcelona. La metròpoli..., a La Virreina a partir del dj. 24.

1

1860-1888

Aquesta imatge del 1855 de Franck (François Marie Alexandre Gobinet de Villecholes), fotògraf francès exiliat a Espanya, “resumeix el que està a punt de passar, l'enderroc de la muralla que obre el procés del Pla Cerdà i la nova idea d'un urbanisme inclusiu”, explica Cerdà. Així és com comença aquesta història.

4

1940-1970

Un nen es mira la perifèria de la ciutat des de Santa Coloma, l'any 1970. Joan Guerrero, un dels millors representants de la fotografia social del país, “sintetitza en aquesta imatge la reconquesta de la classe treballadora, la democratització de la ciutat i de la fotografia”, resumeix Jorge Ribalta. Aquesta és la imatge principal de l'exposició.

2

1888-1929

La massiva documentació dels fets de la Setmana Tràgica l'any 1909 marca el moment simbòlic de l'arrencada del fotoperiodisme a Barcelona. Frederic Ballell, membre de la primera generació de fotoperiodistes de Barcelona, és l'autor d'aquesta imatge que es contraposa a la nova ciutat moderna representada per la via Laietana.

3

1930-1939

L'aviació italiana bombardeja la ciutat el 17 de maig del 1938 i aquesta imatge aèria d'autoria desconeguda es converteix automàticament en una icona de la Barcelona assetjada pel feixisme, una icona potent de l'anihilació sobre la ciutat com a víctima que circula sobretot a la premsa internacional pro republicana.

5

1970-1992

Xavier Mercadé, fotoperiodista especialitzat en música, documenta l'actuació del grup punk Piorreah a l'Ateneu de Nou Barris l'any 1985. Dins de l'exposició, aquesta imatge representa com sorgeix de la cultura punk com un dels pocs espais de dissidència un cop s'instal·la la democràcia.

6

1992-2004

Mentre la propaganda institucional mostra les grandeses de l'operació del Fòrum de les Cultures, Iván Bercedo i Jorge Mestre, directors aleshores de la revista 'Quaderns' del Col·legi d'Arquitectes, retraten l'any 2003 les Glòries que no es veuen en un número que recull una crítica a l'operació Fòrum.